

Ona ZAJARNAJA
Šiauliai

EŽIOS KLEVAS

Labai senais laikais kaimynystėje gyveno du turtingi ūkininkai. Buvo kaimynai, bet nekentė vienas kito nesutaikomai. Niekas nebeprisiminė, dėl ko tos šeimos pykosi, nes tai tęsėsi jau dvi kartas. Nesipešė, nesikoliavo, bet nesišnekėjo, nesisveikino, stengėsi vienas kitą pralenkti turtu. Ežią tarp savo žemių apšodino eglėmis, kad kits kito nematytų. Ir vienas ir kitas turėjo po vienturtį sūnų. Berniukai, lyg tyčia, buvo vienmečiai ir vienu metu pradėjo lankyti mokyklą. Nesišnekėjo, nes tėvai prigrasino nedraugauti. Porą sykių susipešė, tuo viskas ir baigėsi. Nedraugavo, bet slapčia vienas kitą stebėjo, stengėsi žiniomis lenktyniauti.

Baigę pradinę kaimo mokyklą, buvo išsiųsti mokytis į didelį miestą. Ten pasijuto visiškai vieni - nieko nepažino, niekas su jais nepuolė draugauti. Pamažu pamažu ėmė vienas prie kito artėti, kol visiškai susidraugavo. Ne tik susidraugavo, tapo neperskiriami. Tėvams apie tai net neužsiminė. Jie buvo tokie draugai, kurie vienas kitą suprasdavo iš žvilgsnio, iš pusės žodžio. Kuo labiau brendo, tuo labiau stiprėjo jų draugystė. Per atostogas susitikinėdavo paslapčia. Vasarą naktigonių metu kurdavo bendrus ateities planus. Pasižadėjo – vienas studijuos agronomiją ir ekonomiką, o kitas zootechnikos ir veterinarijos mokslus krims, taip galės vienas kitam padėti, patarti, kai paveldės tėvų ūkius. Tam pažadui užtvirtinti ir pažymėti ežioje pasodino gražų klevą. Nuo to laiko klevas buvo visų jų svajonių liudininkas. Vaikiniai užaugo, baigė mokslus, ėmė valdyti savo ūkius, vedė, bet draugystė nenutrūko. Kadangi tėvai jau buvo mirę, jų bendravimui niekas nebetrukdė. Dirbo draugiškai, pasitardami, vienas kitam į pagalbą ateidami. Pagaliau vienam gimė sūnus, o po poros metų ir kita šeima sulaukė dukrelės. Vaikai augo mylimi, bet nelepinami. Kadangi šeimos draugavo, tai ir vaikai nuo mažumės buvo kartu. Jonukas labai mylėjo mažąją Rūtelę, globojo, saugojo. Jų žaidimų, o vėliau ir pasimatymų vieta buvo prie ežios klevo. Beaugdami ir nepastebėjo, kada ta draugystė perėjo į didelę meilę. Tėvai matė ir džiaugėsi - ateityje giminėmis taps. Taip ir buvo. Jonas ir Rūta susituokė, o po metų jiems gimė gražus berniukas. Pavadino jį Tadu. Vaikelis, tėvų ir senelių džiaugsmui, augo sveikas ir žvalus. Buvo nepaprastai meilus. Dabar jau jis su tėvais eidavo prie ežios klevo, ten žaisdavo, dūkdavo. Klevas buvo stipriai įaugęs į jų gyvenimą, lyg ir gyvu šeimos nariu tapo. Taip praėjo keleri metai. Tadukas ėmė lankyti mokyklą. Ir štai vieną dieną visai nelaukta nelaimė atsibastė į šeimą. Ėmė ir susirgo Tadelis. Tėvai iš pradžių nelabai ir susirūpino, juk vaikai dažnai serga, kai liga nepraėjo per trejetą dienų, jie sunerimo ir nuvežė vaiką į miestą pas garsų gydytoją. Tas, apžiūrėjęs berniuką ir atlikęs reikiamus tyrimus, nustatė jam labai retą ir nepagydomą ligą. Nieko nelaukęs, perspėjo tėvus,

jog vaikui liko gyventi tik keli mėnesiai. Taip ir pasakė: „Nėravaistų šiai ligai gydyti“. Grįžo tėvai visai palūžę, nusiminię. Tadukui nieko nesakė, į mokyklą nebeleido, vaikas pamažu silpo. Mama, visai nebegalėdama išbūti namuose, kad niekas nematytų, bėgdavo prie klevo išsiverkti. Klevas, matydamas motinos kančias irgi kentėjo. Jis paklausinėjo vėjo, paukščių, šaknimis susisiekė su kitais medžiais ir paprašė pagalbos. Iš labai labai toli senas ažuolas atsiuntė žinią – vaistas yra ir pasakė, ką reiks daryti, bet perspėjo, kad neverta savęs aukoti, juk žmonės nedėkingi padarai. Klevas neabejodamas sukaupe visas savo jėgas ir pasiruošė. Kai Rūta vėl atėjo išsiverkti, jis prabilo. Moteris iš karto nesuprato, kas čia su ja kalba, juk medžiai, žmonių nuomone, kalbėti negali. Klevas ją nuramino ir pasakė:

– Aš padėsiu Taduką išgydyti, tačiau tu turi prisiekti, kad daugiau niekam apie tai net puse lūpų neužsiminsi.

Rūta pažadėjo. Klevas jai liepė ateiti po savaitės anksti ryte, prieš pat saulės patekėjimą. Ji privalo ateiti viena ir niekam nežinant. Kai žmogui bėda, jis ir už šiaudo griebiasi, taip ir Rūtai atsitiko. Ji parėjo namo pralinksmejusi, nekantraudama laukė paskirto ryto, daugiau nebebėgo išsiverkti. Pagaliau paskirtas laikas atėjo. Ji paslapčia atsikėlė iš lovos ir, užsimetusi skarą ant pečių, per rasas nubrido prie klevo. Tai, ką pamatė, ją baisiausiai nustebino – gražusis medis buvo numetęs visus lapus, o ant vienos šakos žydėjo kekė žiedų. Žiedai buvo tokie, kaip visada pavasarį, tik gal dešimt kartų didesni ir skleidė nepaprastą aromatą. Medis jai sušnibždėjo:

– Nuskind mano žiedus, vieną padėk sūnui po pagalve, o iš kitų septynių išvirk arbatą. Virk septynias dienas, įdėdama po vieną žiedą ir duok jam išgerti prieš pusryčius. Žiūrėk, kad niekas nematytų, ką tu darai, žiūrėk, kad niekas, net vaikas, nerastų žiedo po pagalve. Būk labai atsargi, kitaip viskas nueis perniek. Ir prisimink - tu man pažadėjai, niekas niekada apie tai nesužinos. Neleisk manęs nukirsti, nes dabar aš tik kitą pavasarį sužaliuosiu ir visi galvos, jog aš nudžiūvau. Sudie, prisimink. Rūta net nepajuto, kaip parlėkė namo, greit nuskyne vieną žiedelį ir padėjo po sūnelio pagalve. Kambarys prisipildė nuostabaus aromato, vaikučio kvėpavimas pasidarė lygus ir ramus. Kitą žiedelį užplikino vandeniui, arbata buvo tokia aromatinga, net seilė tyso, o jau spalva...atrodė, puodelyje skystas ir skaidrus auksas. Pažadėjusi vaiką, dar mieguistam sugirdė vaistus, jis iš karto vėl užmigo, o atsibudęs neprisiminė nieko. Po savaitės Tadukas buvo sveikas. Daktaras negalėjo patikėti savo akimis ir tyrimų rezultatais, nusiuntė pas kitą specialistą. Jie ilgai tarėsi ir nusprendė - buvo neteisingai diagnozuota liga, kitokio paaiškinimo nebuvo, o motina tylėjo ir niekam neprasitarė. Praėjo dar keleri metai ir susirgo Rūtos draugė, daktarai nedavė jokios vilties, o šios dvynukai vos kelių mėnesių. Pagailo Rūtai ir pasakė savo ir ežios klevo paslaptį. Nuėjo abi prie medžio pagalbos prašyti. Klevas pašlamėjo šakom ir pasakė ateiti rytoj. Per tą laiką jis pažadėjo susisiekti su kitais medžiais, pasitarti. Rūta jautėsi kalta, bet klevas jai nepriekaištavo už sulaužytą priesaiką ir daugiau nebeprašė saugoti paslaptį.

Kitą dieną jos abi nuėjo prie medžio. Gavo pažadą, o po savaitės ir žiedus nusiskynė. Jie buvo kiek kitokie, nei tie, kurie buvo skirti Taduui ir visai nekvepėjo. Naudojimas irgi buvo kitoks, o medis ir vėl iki pavasario stovėjo belapis. Žmonės stebėjosi, kas tam klevui pasidarė, kad jis jau antrą kartą numeta lapus visai ne laiku. Paslaptis išlieka paslaptimi tik tol, kol ją žino vienas ar du, o kai atsiranda daugiau žinančių – ji jau nebe paslaptis. Taip buvo ir dabar. Žmonės pamažu viską sužinojo ir ėmė plaukti minios prašytojų ir ligonių. Visa ežia buvo išmindyta, ką ten ežia – dalis lauko buvo ištrypta. Klevas jau nebežydėjo pavasariais, ne tik nežydėjo, bet ir lapų beveik nebeturėjo. Žmonės, gavę ko troško, jo nebelankė. Niekam nė į galvą netoptelėjo, gal reikia medį laistyti, tręšti, juk jis atiduoda visas savo jėgas jų gydymui.

Rūta ir Jonas pradėjo imti mokesčių už klevo lankymą. Nebeturėjo laiko ūkio priežiūrai, todėl ūkis, prieš tai buvęs stiprus ir turtingas, ėmė nykti. Tadas išvažiavo į miestą mokytis, susidėjo su blogais draugais, metė mokslus, pradėjo gerti ir lošti. Pas tėvus grįždavo tik daugiau pinigų išprašyti.

Medis silpo, jo galios seko, o ūkis vis labiau nyko. Vieną vasarą buvo stipri audra. Kiekvienais metais jų būna ir nieko. Trankėsi perkūnas, siautė vėjas. Viesulas nulaužė klevą, o žaibas sudegino ūkininko sodybą, gerai, kad žmonės spėjo išsigelbėti.

Rūta su Jonu išsikėlė gyventi į gretimą miestelį. Klevas liko vietoje – ant savo ežios. Dabar jau niekam nebuvo reikalingas, niekas jo nelankė. Nulaužta viršūnė puvo, o likęs kamienas styrojo nuogas, negražus, nereikalingas. Po tėvų mirties Tadas pardavė žemes ir, už gautus pinigus, kurį laiką linksmai gyveno, paskui kažkur prapuolė. Kaimo žmonės pasišnibždėdavo, kad klevo uždirbti pinigai laimės neatnešė. Naujasis žemių savininkas atstatė trobesius, pamažu atgaivino apleistą ūkį. Kai sužinojo klevo istoriją, nenorėjo patikėti, bet visi kaimo žmonės vienu balsu pasakojo tą patį. Jis buvo smalsus žmogus, nuvažiavo į gretimą miestelį, susitiko su meru, policijos vadu. Ir tie tą pačią istoriją jam pasekė. Surado miestelyje gerą dievdirbį, parsivežė namo, parodė klevo stuobrį ir paprašė išskuobti iš jo ką nors labai gražaus, kas galėtų būti verta to nuostabaus medžio. Skulptorius sutiko, ilgokai galvojo ir ėmėsi darbo. Kai dirbo, jam atrodė, kažkas jo ranką vedžioja. Iš likusio kamieno išskaptavo nedidelį nuostabia žiedų keke pasipuošusį klevelį. Medelis atrodė lyg gyvas, net pats menininkas stebėjosi. Ūkininkas liko patenkintas darbu. Per lauką nutiesė gražų vieškelį, prie skulptūros pastatė lentą su klevo istorija. Žmonės vėl ėjo ir ėjo prie klevelio, tik dabar nieko nebeprašė, o stebėjosi ir dėkojo jam. Vieną pavasarį šalia klevo skulptūros nežinia iš kur atsirado klevukas. Ar jį žmonės atnešė ir pasodino, ar jis pats kažkaip ten išaugo. Dabar jie buvo dviese. Žmonės šnekėjo, kad jie tarpusavyje kalbasi, bet negi mažai niekų žmonės prišneka, argi gali medžiai kalbėti, ypač, jei vienas jų net ne medis, o skulptūra...
